

Ilustrirani **Slovenec**

Leto V Tedenska priloga »Slovenca« (šl. 287) z dne 15. XII. 1929 Štev. 50

Msgr. Tomo Zupan

vzorni duhovnik in odlični slovenski kulturni delavec, ki obhaja 21. t. m. svojo devetdesetletnico.

Generalfeldmaršal Avgust von Mackensen,

eden najuspešnejših vojskovođij svetovne vojne, ki je obhajal 6. decembra 80 letnico. Mackensen je poveljeval najprej 9. nemški armadi, l. 1915, je bil pa imenovan za vrhovnega poveljnika vseh armad centralnih sil na Balkanu. V tem svojstvu je zavzel najprej vso Srbijo, nato pa še vso Romunijo.

Na levi: Z mednarodnega biljardnega turnirja v Berlinu. Pred kratkim je bil zaključen v Berlinu jako dobro uspeli biljardni turnir, pri katerem je zmagal Egiptčan Soussa. Ta je v zadnji odločilni igri potolkel Belgijca van Belleja. Slika nam kaže Soussa in van Belleja, ki je prejel drugo nagrado, pri igri.

Največji aeroplan sveta, »G 38«, je dogradil pred kratkim prof. Junkers v svojih tovarnah Dessau (v Nemčiji), ki spadajo med najboljše tovarne letal na svetu. Slika nam kaže Junkersa (X) s svojimi inženjerji pred novim letalom.

Spodaj:

Nova Mussolinijeva parada.

Fašizem ne more obstojati brez večnih parad. Pred kratkim se je vršila v Rimu parada celokupne policije. Slika nam kaže Mussolinija pri pregledu policijskih psov.

Na desni: **Koncentracija kapitala.** Letošnjo jesen se je združilo več nemških, dunajskih in drugih bank, s čimer je njih moč silno narasla. Med drugimi stu se tudi združili Nemška banka in Diskontna družba, ki imata sedaj skupno 38 milijarde delniške glavnice. Slika nam kaže mogočno palačo Nemške banke v Berlinu.

Na levi: Za novega mehiškega predsednika je bil 17. nov. izvoljen Pascual Ortiz Rubio.

Prvi december v Zagrebu

Najsvečanija proslava našega praznika zedinjenja se je vršila letos v Zagrebu, kjer je bila ob tej priliki razvita zastava tamošnje akademske čitalnice. Pri proslavi je sodelovalo akademsko dijaštvo iz vse države, iz Belgrada pa je prispela v to svrhu godba kraljeve garde. Leva slika nam kaže uniformirane akademike z novo zastavo, zgornja slika pa svečani sprevod akademikov z zastavami po zagrebških ulicah. (Foto Slavia Press.)

Mesto Čabar

središče čabarskega okraja, ki je pripadel po zakonu o novi razdelitvi države z dne 3. X. naši dravski banovini. Mestece samo je jako majhno ter je sedež župnije, okrajnega glavarstva, okrožnega sodišča, dekanata (senjsko-modruške škofije) in drugih uradov ter udobnega vladstelskega dvorca. Leži v ozki dolini med gozdnatim hribovjem, zvezo ima pa po cesti čez Prezid na Lož in Cerknico ter čez Osilnico na Delnice. — Ves okraj meri 285 km² in ima štiri občine s 74 selišči in 7600 prebivalci. Po jeziku je danes okraj hrvaški, čeprav je tamošnje narečje slovenskega izvora. Po naravi je okraj jako bogat, zlasti gozdov, toda veliko pomanjkanje prometnih zvez skoro onemogoča eksploatacijo tega bogastva.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Na levi:

Kočevar Ivan,

politik, se je rodil 1858 v Središču. Dolgo let je županoval v Središču, bil načelnik okrajnega zastopa ormoškega in je od 1902 do 1908 zastopal kmečke občine okrajev Ljutomer, Ormož in Radgona v štajerskem deželnem zboru. Umrl je 1915 v Središču.

Na desni:

Kavčič Josip,

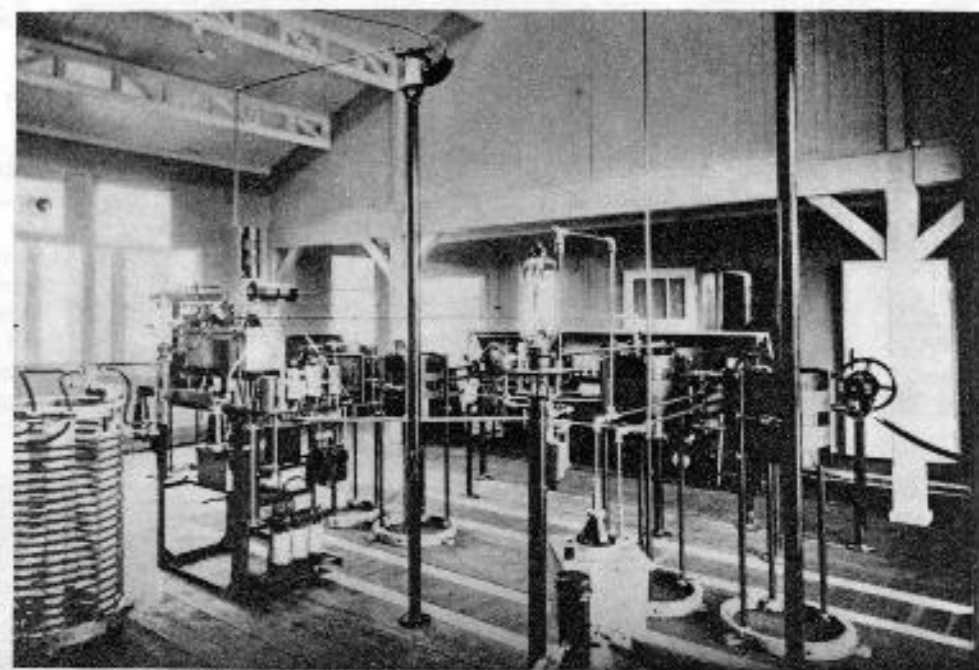
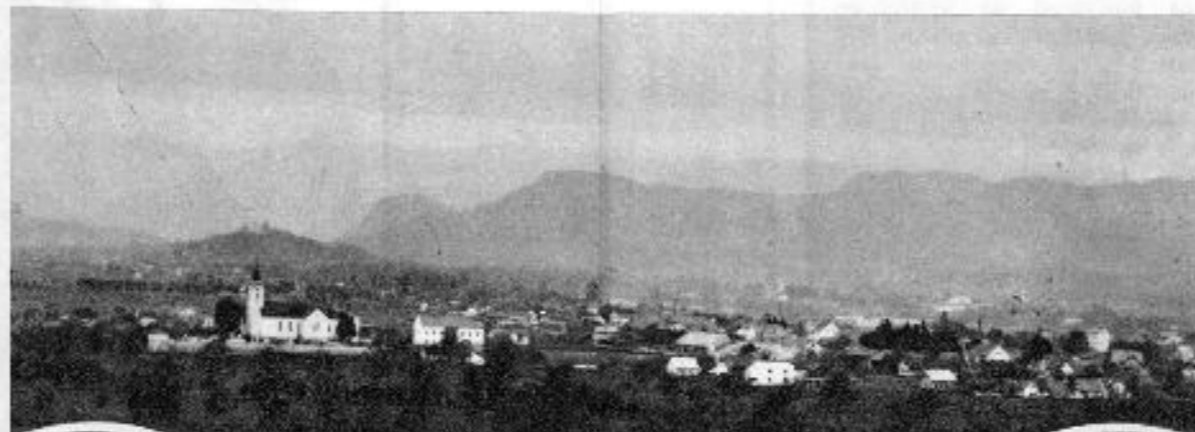
narodni buditelj, se je rodil 1821 na Razdrtem. Po svojih študijah v Gorici, Olomucu in Padovi je stopil v državno upravno in nato v sodno službo, nazadnje je bil pa notar v Komnu in v Gorici. Nastopal je na taborih, utiral pot slovenskemu uradovanju in si pridobil znatnih zaslug za slovensko šolstvo v Gorici. Umrl je 1905 v Gorici.

Radio v vsako slovensko hišo

Spodaj: Pogled na Domžale, sedež naše radiooddajne postaje

Člani nar. gledališča igrajo v radiu veseloigro; od leve na desno so: Kralj, Juvanova, Levar, Skrbinšek in Bratina.

Na desni: Radiotetka pripoveduje mladini pravljice.

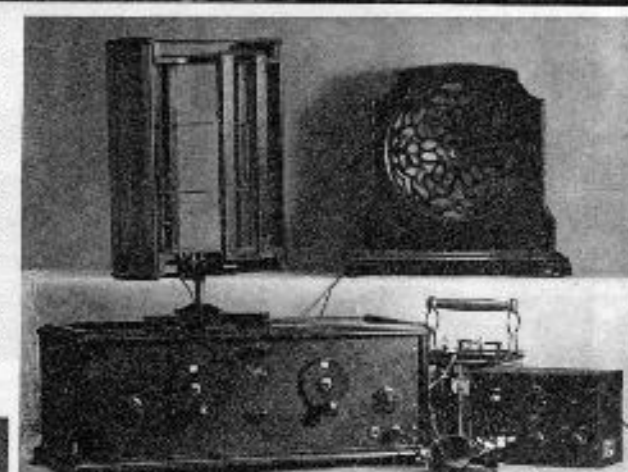

Stalno napreduje število naročnikov našega radia, toda kakor v mnogih drugih pogledih, tako zaostajamo tudi mi še daleč, žal, predalč za drugimi narodi, ki se zavedajo ogromnega in vsestranskega pomena te silne iznajdbe. Ni fraza in prav nič ne pretiravamo, če zopet in zopet podčrtamo, da bi moral priti radio v vsako slovensko hišo. Dokler žrtvujemo Slovenci skoro poldrugo milijardo dinarjev letno za strašni alkohol (pri tej grozni številki so prav »častno« udeleženi ravno kraji, ki se smatrajo za najrevnejše, n. pr. naši rudarski revirji), dotlej ni prav nobenega izgovora, da je radio predrag.

Oddajna aparatura naše radijske postaje v Domžalah. Iz studija v Ljubljani pride sem glas po telefonu, ti aparati ga pa izpremeje v radijske valove, ki jih pošilja potem antena v svet.

Na levi: Prof. dr. Franc Grafenauer pri pouku nemščine.

Največji radijski aparat: šestelektronski »Radione«, ki sprejema tudi izvenevropske postaje s samo okvirno anteno, kakršno vidimo na sliki.

Prav dober detektor, ki sprejema z visoko anteno že celo nekaj inozemskih postaj ter stane z vsemi potrebščinami (glej sliko) skupaj le 365 Din.

Na desni: Dvoelektronski aparat »Radione«, ki sprejema vse večje evropske postaje na zvočnik in stane z zvočnikom ter vsemi drugimi potrebščinami vred 2650 Din.

Koliko pa radio stane? V okolišu do 35 km od Domžal lahko dobro poslušamo radio že z detektorjem, ki ga dobimo s prav vsomi pripadajočimi potrebščinami (to je detektorjem, anteno i. dr.) že za 365 Din. Z njim nimamo nobenih drugih stroškov, kot da od časa do časa zamenjamo kristal, ki stane par dinarjev in da plačujemo naročnino v znesku 25 Din mesečno. Ta naročnina koga ustraši, toda vsak vsaj štirikratno naročnino mesečno le zakadi, v gostilni jo pa zapravi z lahkoto v dobri uri, dočim mi nudi radio pouk in zabavo dan za dnevom vse opoldneve in vse večere. — V oddaljenosti nad 35 km od Domžal pa potrebujemo že aparat. Tu je seveda samoobsebi umevno dejstvo: čim več denarja, tem več muzike. Toda tudi s skromnimi sredstvi je dosegljivega že jako veliko. Aparat na baterije dobimo s prav vsemi potrebščinami že za ceno od 750 Din naprej, a aparat na električni tok, s katerim nimamo nikdar več nobenih stitnosti in ne stroškov (razen naročnine seveda), dobimo že za ceno od 2500 Din naprej, pri čemer je všteti aparat, zvočnik, antena itd.; skratka: v se.

Izgovori na nepremagljive stroške z radijem torej nikakor ne držijo. Zmore jih, vsaj za detektor, prav vsak. Za nabavo radia pa ni lepše in primernejše prilike kot so božični prazniki. Je prav lepo darilo.

Na levi: Troelektronski Ingelen-aparat, ki sprejema vse vrste valov in poje močno ter čisto tudi na zvočnik. — Vse te aparate dobite v naši trgovini na Miklošičevi cesti.

Na levi: Solistka gđna Golobova poje slov. narodne pesmi, na klavirju jo spremlja g. skladatelj Pavšič.

Na desni: Skladišče naše radio-trgovine na Miklošičevi cesti, kjer dobite vse vrste aparatov, od najpreprostejšega do najfinejšega po najkulantnejši cen. — Skladišče si lahko neobvezno vsak čas ogledate, trgovina Vam pa na željo uredi prav vse, kar je potrebno.

Reproducirana glasba, ki jo poslušamo vsako opoldne, v sakičije.

Na levi: Kvartet Glasbene Matice iz Ljubljane, katerega nar. pesmi vsi tako radi poslušamo. Od leve na desno: Pelan, Pečenko, Završan in Skalar.

Na desni: Ribničani v radiu. Trogovor sžena tri vogle podpira ali štiri podirač, s katerim so nedavno nastopili (od leve na desno): J. Pucelj, Ivanka Zobčeva in J. Andolšek.

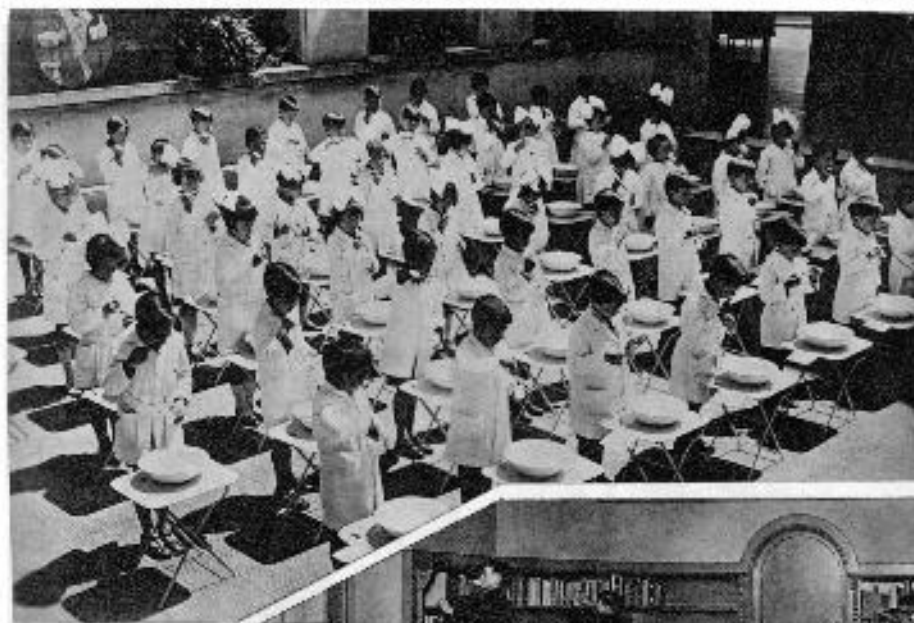

Iz otroškega sveta

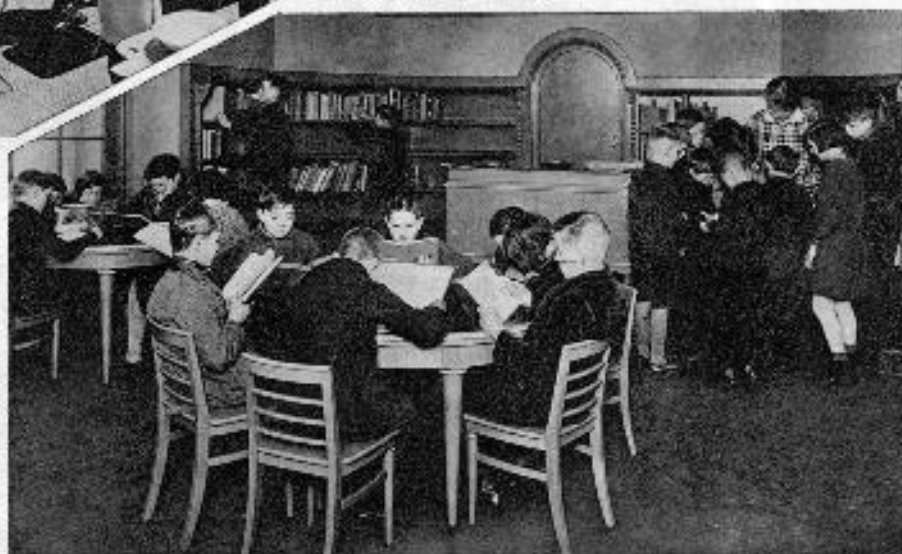
Na levi:

Solska higijena v Argentini.

Intenzivno gojenje higijene zaznamuje povsod izredne uspehe in silno zmanjšuje umrljivost. Zlasti je skrbna pazljivost na higijenske predpise potrebna za mladino. V Argentini (Južna Amerika) so uvedli med drugim za vso šolsko mladino posebne bele haljice, redno kopanje in dnevno skupno umivanje zob.

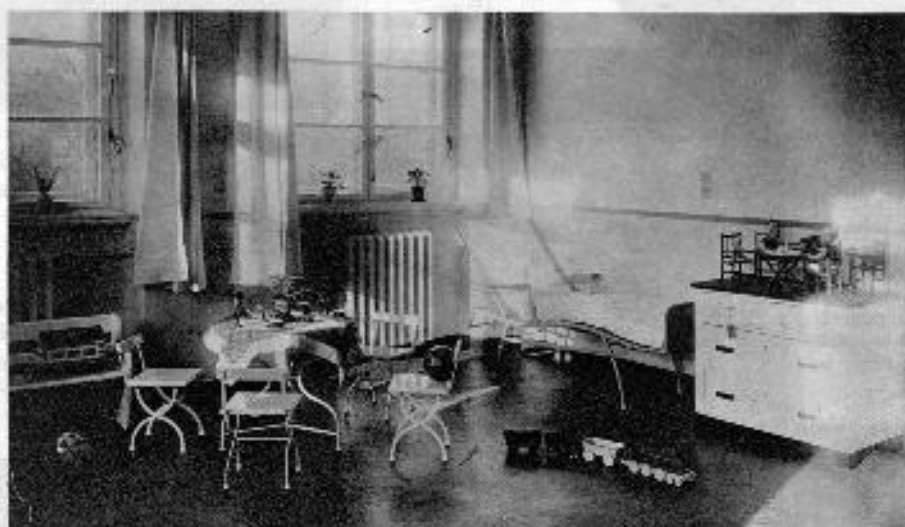

Spodaj na desni: Igralna soba za otroke. V berlinskem predmestju Moabit so pridali k tamošnji splošni bolnišnici poseben oddelek za otroke, ki je stal 27 milijonov dinarjev in ki je urejen kar najmodernejše. Slika nam nudi pogled v del igralne sobe za bolne otroke.

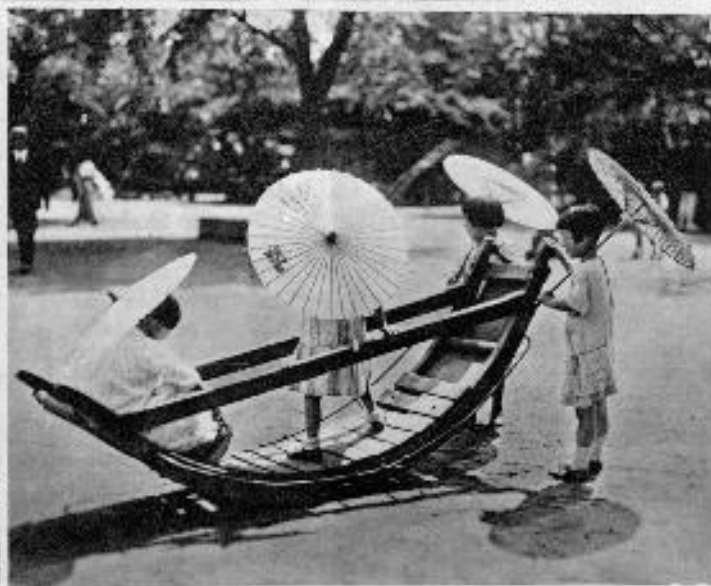

Na levi: Pogled v berlinsko mladinsko knjižnico. Novodobna mladina se vedno bolj posveča sportu in izgublja zmesel za knjigo in s tem seveda tudi za kulturno življenje sploh. Da se prepreči škodljive posledice tega dejstva, so začeli po velikih mestih snovati posebne knjižnice za otroke, ki imajo baje povsod lep uspeh. Tudi v Ljubljani bi bila nujno potrebna.

Spodaj: »Nabiralnik« za najdenčke v Atenah. Na posebno misel so prišli Atenci. Da preprečijo izpostavljanje novorojenčkov od strani brezsrčnih mater, je uvedla atenska najdenišnica posebne nabiralnike. Mati potegne za ročaj in s tem alarmira oskrbno sestro, nato ji pa izroči brez vsakih nadaljnjih sitnosti skozi nabiralnik otroka. Napis na omariči se glasi: »Nabiralnik za dojenčke. Oče in mati sta me zapustila, Bog se bo zavzel zame.«

Spodaj: V japonskem parku. Malčki so opravljeni po evropsko, le pisani solnčniki nas spominjajo na deželo vzhajajočega solnca. Očividno imajo tu otroci v parkih večjo svobodo nego pri nas.

Nova cesta žez Viševak (občina Stari trg pri Ložu) z gradbenim odborom. Čeprav je dolga le 2 km, je vendarle jako važna, ker omogoča tudi ob povodnji zvezo Rakek—Čaber, ko je glavna cesta navadno vsa pod vodo. Zgrajena je bila s pomočjo obl. odbora in otvorjena 10. novembra.

Spodaj: Pogled na del okrajne kmetijske razstave, ki se je vršila letošnjo jesen na Grmu in vzbujala v vsem okraju nepričakovano veliko pozornost; dala bo gotovo mnogo pobud za napredek dolenskega kmetijstva.

Osebjc finančne kontrole v Pernicah pri Marenbergu, ki vrše svojo naporno službo po vrhovih obmejnegu hribovja.

Spodaj:

Največja naša ljudska knjižnica v Ljubljani je knjižnica »Prosvetne zveze«. Steje okroglo 8000 knjig in ima največjo izbiro ljudskega in modernega leposlovja ter tudi poučnih in znanstvenih knjig. Pristojbine so jako nizke, radi česar je postala zadnjih par let jako popularna zlasti v širokih plasteh. Posluje do 7 zvečer.

Motiv z zagrebškega trga: Hrvaški kmetje in kmetice v svoji slikoviti narodni noši prodajajo svoje pridelke.

Modne novosti

Moda, ki je na pohodu, je odločno krenila z demokratske v aristokratsko smer. Razkošna je v uporabi blaga, razkošna v obliki (vlečka!), razkošna v zahtevi glede najboljše kakovosti materiala. Vse imitacije odklanja in zahteva zlasti tudi le pristno, plemenito krzno.

Krzno sploh obvladuje vso sedanjo modo in spada celo k poletni opreml, kaj še-le k opreml za prehodne dobe ter za jesen in zimo. Na sliki vidimo štiri elegantne vzorce za kožuhe. Prvogusto krzno se kombinira v kroju tako, da teko proge deloma navpično deloma vodoravno (prvi vzorec). Če je krzno enobarvno in kratkodlak, se obšije kožuh za vratom in na rokavih z dolgo dlako kožuhovino skladne barve (drugi vzorec). Posebno učinkovite so kombinacije s čisto belim krznom (tretji vzorec). Četrty vzorec predstavlja kožuh iz persijana s progastimi obšivi.

Nekaj posebnega je večerni komplet, sestojec iz večerne obleke (činé-lamé) s svetlini vzorci, preko nje pa kratka jopica iz enakega blaga, obšita s finim krznom.

Večerna obleka iz čipk priča, da se neizbežno vrača na modno pozornico — minulosť. Segs do členkov in je izdelana v volanih z enostavnim pasom in šalom, ki se da odvzeti. Zraven spadajo solni iz črnega atlasa.

Sergej Minclov:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XIX. poglavje.

Fanta stu nakopičila velikanski kup dračja, ga podžgala, da je švignil v nebo kakor zvonik visok ogenj. Pristavili so na dveh kamnih še kotliček, da se pogreje voda, sami pa se zleknili na klancu, po mehkem pesku. Lotili so se večerje; potem pa se je zopet razpredel razgovor.

— Vi ste že potovali po Jeniseju, saj se takoj vidi? — je vprašal Grunjo Nilka. Moral je v vsako reč vtekniti svoj nos.

— Trikrat sem plavala do Minusinskega navzdol... — mu je odgovorila.

— Naprej pa niste nikoli prišli?

— Ne.

— O, zato boste pa zdaj videli veliko sveta! V Krasnojarsku je tako lepo, da si ne morete niti misliti! O božiču bomo oblekli maskare, o pustu pa imamo vrtljake!

— Kaj se boš bahal, če nisi dalje prišel, kakor od peči do vrat! — je rekel Vedenej Savič: — Kdor nima dobrega, se še zla veseli! Saj so na svetu boljši kraji od Krasnojarska!

— A hujše od Urjanhaja res ne more biti nikjer! — je vzkliknil Nilka.

Grunji so zadegtele obrvi. — Ne, kraji so lepi tam... Ljudi pa tudi jaz ne bom hvalila...

— Kraj človeka ne pokvari, samo človek kraj pokvari! — je pripomnil Vedenej Savič: — dobro si moraš to zapomniti, fanté!

Namah se je stemnilo; prižgale so se zvezdice: na nebu so sijale, in tudi črni Jenisej je bil z njimi

posejan. Med njimi pa je ležala kakor rdeča pot luč od ognja, ki je iz mraka čarala skale na oni strani. Tako je bilo tiho, da bi se slišalo versto daleč, če bi komu ušla beseda. Vsi so bili začarani: obmolknili so... A nenadno je blizu zatrobil rog, pa še tako glasno... zov je daleko odmeval med gorovjem. Vsi so se pretresli.

— Jelen tako kriči! — jim je raztolmačila Grunja: — veliko jih je tu!

— Ali kmalu pridejo brzice? — je vprašal Vedenej Savič.

— V treh dneh...

Slednjič so se vsi spravili spat: v pesku so si izkopali jamice, pa se pokrili s klobučevino. Kako so bili Grunji hvaležni, da jim je naročila, naj vzamejo odeje s seboj! Sicer jih ne bi grel noben ogenj: tako sveža in rosna je bila ta noč.

Zjutraj, čim se je zdanilo, so vsi zlezli iz toplih jamic in videli, da so odeje mokre, ko da so bile na dežju, kakor s slano so bile pokrite.

Obotavljali so se kvečjemu še kake pol urice, nato pa je stekel zopet splav po vodi. Vsenaokrog so se dvigale temne in mrke gore, z vmesnimi dolinami vred so bile poraščene z neprodirno divjo tajgo. Nad soteskami se je kadila megla; Jenisej si ni ubiral poti vzdolž gorovja, pretrgal je gorovje počez.

— Bog ne daj, da bi se tu ponesrečil! — je rekel Grigorij, ko je gledal obrežje. — Kako naj pride človek iz teh hribov? Ali je tu blizu kaka naselbina?

— Najbližja je petsto verst... — se je oglasila Grunja.

— No, tu bi se do sita nakrevsal človek! — je zaklical Nilka.

(Dalje prihodnjé.)